

DEJAVNOST KNJIŽNIC, SLOVENIJA

METODOLOŠKO POJASNILO

NAMEN RAZISKOVANJA
PRAVNA PODLAGA ZA RAZISKOVANJE
ENOTE OPAZOVANJA
ZAJETJE
ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV
DEFINICIJE
POJASNILA
OBJAVLJANJE REZULTATOV
REVIDIRANJE PODATKOV
DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA
PRIPRAVIL/A/I
ZADNJIČ OSVEŽENO

NAMEN RAZISKOVANJA

Namen spremljanja dejavnosti knjižnic, kot osnove za spremljanje in načrtovanje nacionalne politike, je dobiti podatke o njihovi dejavnosti, se pravi splošne podatke o računalniški, avdiovizualni in drugi opremi, zbirki, prirastu in odpisu knjižničnega gradiva, izposoji ter obisku, financah ter zaposlenih v knjižnicah.

PRAVNA PODLAGA ZA RAZISKOVANJE

Statistični urad RS (v nadaljevanju SURS) zbira podatke o knjižnični dejavnosti na podlagi Zakona o državni statistiki (Uradni list RS, št. 45/1995 in št. 9/2001) in Letnega programa statističnih raziskovanj za tekoče leto (Dejavnost Narodne in univerzitetne knjižnice – v nadaljevanju NUK, visokošolskih, specialnih in splošnih knjižnic), vsako tretje leto pa tudi Dejavnost šolskih knjižnic.

ENOTE OPAZOVANJA

Enote opazovanja, ki jih spremlja SURS, so vse šolske knjižnice (v osnovnih šolah, srednjih šolah, višjih strokovnih šolah, dijaških domovih, glasbenih šolah in zavodih za izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami), ki so nam poročale.

Enote opazovanja administrativnih virov oz. evidenc NUK-a pa so naslednje vrste knjižnic: NUK, visokošolske, specialne in splošne knjižnice.

ZAJETJE

Zajetje knjižnic, ki jih spremlja NUK, je popolno, saj temelji na administrativnih evidencah, šolske knjižnice pa spremlja SURS, in sicer na podlagi vrst šol (osnovnošolske, srednješolske, srednješolski centri, glasbene šole, dijaški domovi), po dejavnosti SKD.

ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV

Podatke o NUK, visokošolskih, specialnih in splošnih knjižnicah zbira in obdeluje NUK. SURS nato prevzame obdelane podatke in jih objavi v svojih publikacijah (Statistični letopis). Podatke o šolskih knjižnicah pa še vedno zbira, obdeluje in objavlja SURS, in sicer na vprašalniku KU-BIB (Vprašalnik o dejavnosti šolskih knjižnic), s triletno periodiko.

DEFINICIJE

Knjižnica je vsaka organizirana zbirka monografskih in serijskih publikacij ter drugega knjižničnega gradiva, kjer zaposleni uporabnikom omogočajo uporabo gradiva ter jim pri tem pomagajo. Knjižnica zadovoljuje informacijske, raziskovalne, izobraževalne in sprostitvene potrebe uporabnikov. Ločimo naslednje vrste knjižnic: nacionalne, visokošolske, šolske, splošne in specialne.

Knjižnična zbirka (sin. knjižnični sklad, knjižnična zaloga, knjižnični fond). Število enot knjižničnega gradiva oziroma dokumentov določene vrste (na primer knjige in serijske publikacije, mikrooblike, elektronske serijske publikacije), ki jih knjižnica hrani in tistih, ki so dostopni na daljavo in za katere si je knjižnica zagotovila pravico dostopa vsaj za določeno časovno obdobje.

Knjižnično gradivo je vse gradivo knjižnice, tako knjižno kot neknjižno.

Knjižno gradivo so monografske in serijske publikacije (knjige, brošure, časniki, časopisi, almanahi, koledarji, zborniki, disertacije, patenti, standardi, itd.), ki so razmnožene na papirju in obsegajo več kot 4 strani.

Neknjižno gradivo so publikacije, razmnožene na papirju, ki ne obsegajo več kot štiri strani, ter publikacije na vseh drugih nosilcih zapisa. Glede na nosilce zapisa ter glede na vsebino

zapisa delimo neknjižno gradivo na: kartografsko gradivo, slikovno gradivo, glasbene tiske, rokopisno gradivo, elektronske vire, drobne tiske in drugo.

Za potrebe vprašalnika uvrščamo med **drugo neknjižno gradivo** rokopisno gradivo, glasbene tiske, kartografsko gradivo, dvodimenzionalno slikovno gradivo, tri-dimenzionalne izdelke in predmete, mikrooblike in drobne tiske.

Elektronska publikacija je publikacija, ki jo uporabljamo s pomočjo računalnika. Med elektronske publikacije na fizičnih nosilcih uvrščamo za potrebe vprašalnika monografske (disertacije, podatkovne zbirke...) in serijske publikacije (elektronski časopisi...) na disketah, cederomih, DVD-jih in podobno.

Pri prirastu v šolskih knjižnicah – obvezni izvod šole so štete publikacije, ki jih je izdala šola.

Pri prirastu serijskih publikacij v šolskih knjižnicah je upoštevano število naslovov, ki jih je knjižnica prejela v referenčnem letu oz. na katere je bila knjižnica že prej naročena, in tiste, ki jih je v referenčnem letu na novo naročila. Vsak naslov je upoštevan samo enkrat, ne glede na to, če se pojavlja v več izvodih. Pri enotah serijskih publikacij je upoštevan letnik posameznega naslova, ne glede na to, ali je bil trajno hranjen.

Pri prirastu neknjižnega gradiva v šolskih knjižnicah je šteto samo obdelano gradivo.

Odpis knjižničnega gradiva pomeni število inventarnih enot, ki so bile odpisane iz knjižnične zbirke po predpisanem postopku.

Vsaka fizična enota knjižničnega gradiva, ki je bila dana v uporabo, je šteta tolikokrat, kolikorkrat je bila izposojena; pri tem je šteta tudi ponovna izposoja iste enote istemu uporabniku (bralcu).

Enota izposoje pri serijskih publikacijah lahko pomeni posamezno številko ali pa posamezno vezano enoto, oziroma vezan letnik.

Medknjižnična izposoja se šteje posebej, ne pri izposoji knjižničnega gradiva.

Pri obisku v knjižnici se šteje vsak uporabnik tolikokrat, kolikorkrat je obiskal knjižnico (lahko tudi večkrat v istem dnevu), da bi si izposodil gradivo (na dom oz. v knjižnico), vrnil ali rezerviral gradivo, ali podaljšal izposajo ali dobil informacije.

Število zaposlenih v šolskih knjižnicah je prikazano na dan 30. 6. referenčnega leta.

POJASNILA

/

OBJAVLJANJE REZULTATOV

Podatke o dejavnosti šolskih knjižnic, izražene v absolutnih vrednostih, objavlja SURS triletno, v obliki spletne prve objave v zbirki *Prva objava* (http://www.stat.si/tema_demografsko_kultura.asp)

in na *podatkovnem portalu SI-STAT* (http://pxweb.stat.si/pxweb/Database/Dem_soc/Dem_soc.asp)_.

Izbrane podatke knjižnic, ki jih zbira NUK, SURS (skupaj z ostalimi knjižnicami) objavlja v *Statističnem letopisu RS*. Poleg tega SURS podatke o splošnih knjižnicah objavlja v *Sloveniji v številkah*.

REVIDIRANJE PODATKOV

Revizija podatkov šolskih knjižnic je potekala od referenčnega leta 2004, naslednja pa bo predvidoma potekala za referenčni leti 2014 in 2015.

Metodološko pojasnilo o revidiranju podatkov je dostopno na spletni strani http://www.stat.si/metodologija_pojasnila.asp.

DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA

Vprašalnik o dejavnosti šolskih knjižnic je dostopen na naslednjem spletnem naslovu:

http://www.stat.si/metodologija_vpr_prikaz.asp?vpr_id=2501&pod=0&kon=0&leto=0

Standardna poročila o kakovosti so dostopna na naslednjem spletnem naslovu:

http://www.stat.si/metodologija_porocila-standardna.asp .

PRIPRAVIL/A/I:

Nadja Svetlin Kastelic

ZADNJIČ OSVEŽENO:

30. 9. 2014